

9. Пушкарьова Н. Поняття та види спеціального адміністративно-правового статусу. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2021. Серія «ПРАВО». Вип. 68. С. 195–199.
10. Голосніченко І. Відносини державної служби та предмет регулювання адміністративного права. *Публічне право*, 2016. № 1. С. 12–19.
11. Коломоєць Т. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: автореф. дис... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2005.
12. Окар-Балаж Я. Деякі питання визначення правового статусу особи у адміністративно-праві. *Наше право*, 2015. № 2. С. 81–85.
13. Білоус-Осінь Т. Структура адміністративно-правового статусу громадянина. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.); за загальною редакцією С. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 25–29.
14. Зуй В. Адміністративно-правовий статус громадян в Україні. *Правова держава України: Проблеми, перспективи розвитку*. Х., 1995. С. 107–108.
15. Малиновський В. Державне управління: навч. посібник. К.: Атіка, 2003. 576 с.
16. Алтуніна О. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. *Право і Безпека*, 2010. № 4. С. 89–92.
17. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 220. *Верховна рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text>

УДК 351.741:343.1

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.1.24>

ЛИЛА-БАРСЬКА А.В.

ЗБЕРЕЖЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ ЯК ПРОФЕСІЙНИЙ ОБОВ'ЯЗОК НОТАРІУСА: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

PRESERVATION OF NOTARIAL SECRECY AS A PROFESSIONAL DUTY OF THE NOTARY: SEPARATE PROBLEMATIC ISSUES

Стаття присвячена визначенню поняттю нотаріальної таємниці та її особливостям, що є гарантією конфіденційності і захисту прав та інтересів сторін, які звертаються до нотаріуса. Здійснено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють питання дотримання нотаріальної таємниці, а також позиції вчених та науковців в досліджуваній темі. Розглянуто проблеми реалізації принципу дотримання нотаріальної таємниці та віднесення її до професійної таємниці. Проаналізовано положення законодавства України про нотаріат, що регулює коло осіб, які зобов'язані зберігати нотаріальну таємницю та визначено неузгодженість положень щодо предмету нотаріальної таємниці та моменту виникнення обов'язку її дотримання. Визначено, що повноваження нотаріуса не зводяться виключно до вчинення ними нотаріальних дій, тому недоцільно обмежувати обов'язок нотаріуса щодо збере-

© ЛИЛА-БАРСЬКА А.В. – аспірант (Навчально-науковий інститут права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів)

ження нотаріальної таємниці виключно сферою вчинення нотаріальної дії, однак якщо саме звернення особи до нотаріуса з питання, що не належать до його повноважень нотаріуса, тобто не становить предмет нотаріальної таємниці, не може охоплюватися нотаріальною таємницею. Приділено увагу формам розголошення нотаріальної таємниці, а також виключенням, коли інформація, що становить нотаріальну таємницю може надаватися нотаріусом іншим особам і це не вважатиметься правопорушенням і відповідно нотаріус не є суб'єктом дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності. Особлива увага приділена відповідальності за порушення обов'язку дотримання нотаріальної таємниці. Визначено, що залишається не врегульованим питання як самої відповідальності інших осіб, на яких поширюється обов'язок дотримання нотаріальної таємниці, зокрема помічника нотаріуса, так процедури притягнення таких осіб до відповідальності за розголошення нотаріальної таємниці, що зумовлює внесення відповідних змін до чинного законодавства. Особливу увагу приділено гарантіям охорони нотаріальної таємниці, зокрема крізь призму запровадження електронної системи нотаріату. Визначена необхідність удосконалення нормативно-правової бази з досліджуваного питання з метою ефективного забезпечення нотаріальної таємниці.

Ключові слова: *нотаріус, нотаріальна таємниця, відповідальність, принцип нотаріату, помічник нотаріуса.*

The article is devoted to the definition of the concept of notarial secrecy and its features, which is a guarantee of confidentiality and protection of the rights and interests of the parties who apply to the notary. The analysis of legal acts regulating the observance of notarial secrecy, as well as the positions of scientists and researchers in the researched topic, was carried out. The problems of implementing the principle of observing notarial secrecy and classifying it as professional secrecy are considered. The provisions of the legislation of Ukraine on the notary, which regulates the circle of persons who are obliged to maintain notarial secrecy, were analyzed and the inconsistency of the provisions regarding the subject of notarial secrecy and the moment of the obligation to observe it was determined. It was determined that the powers of a notary are not limited solely to performing notarial acts, therefore it is inappropriate to limit the duty of a notary to maintain notarial secrecy exclusively to the sphere of notarial acts, however, if a person turns to a notary on an issue that does not belong to his notary powers, i.e. is not the subject of notarial secrecy, cannot be covered by notarial secrecy. Attention has been paid to the forms of disclosure of notarial secrets, as well as exceptions when information constituting notarial secrets can be provided by a notary to other persons and this will not be considered an offense and, accordingly, the notary is not subject to disciplinary, administrative, civil and criminal liability. Particular attention is paid to liability for violation of the obligation to observe notarial secrecy. It was determined that the issue of both the responsibility of other persons subject to the obligation to observe notarial secrecy, in particular the notary's assistant, and the procedure for bringing such persons to justice for the disclosure of notarial secrecy, which requires the introduction of appropriate changes to the current legislation, remains unresolved. Special attention was paid to the guarantees of protection of notarial secrecy, in particular through the prism of the introduction of the electronic notary system. The need to improve the legal framework on the researched issue in order to effectively ensure notarial secrecy has been identified.

Key words: *notary, notarial secrecy, responsibility, notary principle, notary's assistant.*

Вступ. Інститут нотаріату, як один із основних елементів правової системи, має завдання захищати права та законні інтереси фізичних та юридичних осіб, здійснюючи юридично значущі дії. Водночас, він забезпечує безпеку і стабільність цивільного обороту і виступає невід'ємною складовою громадянського суспільства. Одним з основних аспектів нотаріальної діяльності є нотаріальна таємниця, що є гарантією конфіденційності і захисту прав та інтересів сторін, які звертаються до нотаріуса. Особливе значення нотаріальна таємниця має у підтримці довіри

громадськості до нотаріуса, а також у забезпеченні та гарантуванні його авторитету та повноважень. В науковій та юридичній літературі спостерігається велика кількість ідей та нестача єдності визначення сутності нотаріальної таємниці. Це зумовлює необхідність розвитку профільного законодавства з ціллю уточнення питань, пов'язаних із нотаріальною таємницею, а також усунення прогалин у чинному законодавстві України. Обрана тема залишається малодослідженою і актуальною для нашого часу, враховуючи теоретичні та практичні потреби дослідження. Як слушно зазначила, В. В. Баранкова, наразі законодавче регулювання нотаріальної таємниці не просто не дає належного правового обґрунтування визначення обсягу та меж тієї інформації, що не має розголошуватися нотаріальними органами, а, навпаки, потребує ретельного наукового дослідження, плумачення та уточнення, особливо з огляду на те, що зазначена інформація може стати предметом судового вивчення під час розгляду тієї чи іншої цивільної справи, і в кожному конкретному випадку потрібно буде визначитися із можливістю або, навпаки, неможливістю нотаріуса свідчити про такі обставини [1, с. 198].

Постановка завдання. На підставі комплексного наукового аналізу нормативно-правових актів та наукових юридичних джерел, виокремити основні проблеми правового регулювання інституту нотаріальної таємниці в Україні та запропонувати напрямки вдосконалення законодавчої бази для їх усунення.

Результати дослідження. Існування принципу нотаріальної таємниці відбиває специфічні ознаки нотаріальної діяльності як правової форми, в межах якої відбувається реалізація безспірних суб'єктивних цивільних прав відповідно до намірів та волевиявлення заінтересованих осіб [2].

Принцип нотаріальної таємниці є одним із основних принципів нотаріату, який стосується одночасно організації нотаріату та процесуальної діяльності нотаріуса. В той же час він є одним із найважливіших професійних обов'язків нотаріуса та поширює свою дію на інших осіб, яким в силу своєї службової діяльності або з інших причин стала відома інформація, що становить предмет нотаріальної таємниці [3, с. 90–91].

Устименко Н.В., в свою чергу відносить нотаріальну таємницю до одного з елементів нотаріальної процедури, складовою врегульованого законом порядку, що складається із послідовних дій нотаріуса, спрямованих на досягнення певного правового результату та визначає правове значення нотаріальної таємниці надзвичайно вагоме, адже воно має безпосередній вплив на вчинення нотаріального провадження та порядок його організації. Дотримання нотаріальної таємниці підкріплює довіру громадян до нотаріату [4].

Як зазначає Парасюк В. М., нотаріальна таємниця поряд із адвокатською, банківською та медичною належить до різновидів професійної таємниці. [5, с. 184].

Професійну таємницю слід визначати як узагальнену назву відомостей (переважно з обмеженим доступом), якими володіє особа у зв'язку з виконанням нею професійної діяльності й розголошення яких заборонено [6, с. 136].

Закон України «Про нотаріат» в статті 5 визначає, що нотаріус зобов'язаний зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з вчиненням нотаріальних дій. Особа, якій вперше надається право займатися нотаріальною діяльністю, у відповідному територіальному органі Міністерства юстиції України в урочистій обстановці складає присягу в якій зокрема зобов'язується зберігати професійну таємницю [7].

Не можна не погодитись з думкою Черниша В., який зазначає, що збереження професійної таємниці є фундаментальним обов'язком нотаріуса та її дотримання забезпечує довіру до нотаріуса зацікавлених в юридичному оформленні волевиявлення і, одночасно, є умовою такої довіри, а порушення нотаріальної таємниці визнає не лише порушенням законності, а й аморальним вчинком нотаріуса, бо особи, які звернулися до нотаріуса, часто відкривають йому найпо-таємніше, заповітне, впевнені в тому, що таємницю їхньої бесіди буде дотримано [8, с. 84, 85].

Міжнародний Союз Нотаріату, 9 жовтня 2013 року повноправним членом якого стала Україна, у своєму документі «Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату», затвердженого Асамблеєю нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату в Римі (Італія) 8 листопада 2005 року також визначає, що нотаріус, відповідно до публічного характеру своєї функції, повинен дотримуватися професійної таємниці [9].

На думку Денисевич Н. М., нотаріальну таємницю необхідно розглядати з двох сторін. З одного боку, це таємниця особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії (мотив звернення й сам факт звернення особи до нотаріуса, надані для дослідження документи, досягнутий після звернення до нотаріуса результат, відомості про особисте життя особи тощо). З іншого боку, це

таємниця нотаріуса як фахівця (відомості про надані поради, консультації тощо). Важливими є обидві характеристики поняття таємниці вчинення нотаріальних дій, тому обидві повинні бути законодавчо закріплені [10, с. 64].

Законодавець в статті 8 Закону України «Про нотаріат» визначає нотаріальну таємницю як сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо. Нотаріус та особи, зазначені у статті 1 цього Закону, а також помічник нотаріуса зобов'язані зберігати нотаріальну таємницю, навіть якщо їх діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням з документами і нотаріальна дія або дія, яка прирівнюється до нотаріальної, не вчинялась. Обов'язок дотримання нотаріальної таємниці поширюється також на осіб, яким про вчинені нотаріальні дії стало відомо у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків чи іншої роботи, на осіб, залучених для вчинення нотаріальних дій у якості свідків, та на інших осіб, яким стали відомі відомості, що становлять предмет нотаріальної таємниці [7]. Варто звернути увагу на законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності», зареєстрований у Верховній Раді 10 червня 2021 року під № 5644 (далі - законопроект), що прийнятий за основу 15.02.2022 року, до осіб які зобов'язані зберігати нотаріальну таємницю пропонується додати «осіб, які перебувають у трудових відносинах з нотаріусом» [11].

Аналіз вищезгаданної статті Закону дає підстави стверджувати, що таке положення не зовсім узгоджується зі змістом статті 5 Закону України «Про нотаріат», яка закріплює обов'язок нотаріуса «зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з вчиненням нотаріальних дій», адже як слушно зазначає Коротюк О. В., нотаріальна таємниця виникає у будь-яких осіб у разі отримання інформації, пов'язаної із вчиненням нотаріальних дій. У нотаріуса ж виникає обов'язок зберігати нотаріальну таємницю як професійну таємницю у випадку звернення до нього як з приводу вчинення нотаріальних дій, так і з інших питань, якщо предмет звернення стосується виконання ним повноважень нотаріуса, а також у разі якщо в процесі звернення він дізнається відомості, які можуть становити нотаріальну таємницю (наприклад огляду певних документів) [12, с. 66].

Оскільки повноваження нотаріуса не зводяться виключно до вчинення ними нотаріальних дій, тому недоцільно обмежувати обов'язок нотаріуса щодо збереження нотаріальної таємниці виключно сферою вчинення нотаріальної дії. Однак, варто підкреслити, що саме звернення особи до нотаріуса з питання, що не відноситься до повноважень нотаріуса, тобто не становить предмет нотаріальної таємниці, не може охоплюватись нотаріальною таємницею, а отже, можна дійти висновку, що однією з підстав виникнення нотаріальної таємниці є й зміст звернення особи.

Як слушно зазначає Денисяк Н. М., до інформації, що охоплюється таємницею вчиненої нотаріальної дії, варто відносити наступні: про осіб, які звернулися за вчиненням нотаріальної дії, про осіб, щодо яких вчинено нотаріальну дію; про зміст нотаріальної дії; про усні й письмові консультації з приводу нотаріальних дій; про факт звернення з проханням про вчинення нотаріальної дії [10, с. 65].

Міністерство Юстиції України, в своїх роз'ясненнях, виокремлює наступні форми розголошення нотаріальної таємниці: 1) усна – під час розмови у присутності сторонніх осіб (у громадському транспорті та громадських місцях); в особистому спілкуванні з родичами, друзями та іншими особами; переданням відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, через відкриті канали зв'язку тощо; 2) письмово-друкована – викладення змісту відомостей, що становлять нотаріальну таємницю: у відкритих друкованих виданнях (газетах, журналах, книгах); у листах до рідних і близьких; передання, пересилання стороннім особам відомостей, даних про осіб, які звернулися за допомогою до нотаріуса, тощо; 3) наочно-демонстративна – коли в результаті неправильного зберігання матеріалів справи вони стають надбанням сторонніх осіб [13].

Реалізація принципу збереження нотаріальної таємниці передбачає, що довідки про вчинені нотаріальні дії та копії документів, що зберігаються у нотаріуса, видаються нотаріусом виключно фізичним та юридичним особам, за дорученням яких або щодо яких вчинялися нотаріальні дії.

Проте, є виключення, коли так інформація може надаватись нотаріусом іншим особам і це не є порушенням нотаріальної таємниці і відповідно нотаріус не несе дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності, а саме відповідно до Закону України «Про нотаріат»:

- у разі смерті особи чи визнання її померлою такі довідки видаються спадкоємцям померлого;
- у разі визнання особи безвісно відсутньою опікун має право отримувати довідки про вчинені нотаріальні дії, якщо це необхідно для збереження майна, над яким встановлена опіка;
- на обґрунтовану письмову вимогу (виключно в обсязі та на підставах, визначених законом) суду, прокуратури, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування у зв'язку з кримінальним провадженням, цивільними, господарськими, адміністративними справами, справами про адміністративні правопорушення, що знаходяться в провадженні цих органів;
- на вимогу Міністерства юстиції України та його територіальних органів з метою регулювання організації нотаріальної діяльності;
- на письмовий запит органів доходів і зборів стосовно довідок про суму нотаріально посвідчених договорів, приватного виконавця Національного агентства з питань запобігання корупції.

Не є порушенням нотаріальної таємниці також внесення нотаріусом інформації до державних реєстрів та подання нотаріусом інформації в рамках процедури фінансового моніторингу [7].

Щодо питання відповідальності за розголошення нотаріальної таємниці то законодавець зазначає, що особи, винні в порушенні нотаріальної таємниці, несуть відповідальність у порядку, встановленому законом. Відповідальність нотаріуса за недодержання нотаріальної таємниці чітко визначена лише Законом України «Про нотаріат», а саме в пункті «ж» статті 12, яким встановлюється, що порушення порушення нотаріусом вимог, передбачених частиною 4 статті 3, частиною 1 статті 8 та статтею 9 цього Закону, є підставою для анулювання свідцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю. Проте залишається не врегульованим та не визначеним питання як самої відповідальності інших осіб, на яких поширюється обов'язок дотримання нотаріальної таємниці, зокрема помічника нотаріуса, так і самої процедури притягнення винних осіб до відповідальності за розголошення нотаріальної таємниці, що може призвести до безкарності за порушення збереження нотаріальної таємниці, а отже зумовлює внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Для дотримання нотаріусом обов'язку збереження нотаріальної таємниці, законодавцем надаються йому певні гарантії. Так, важлива гарантія охорони нотаріальної таємниці закріплюється законодавцем і в статті 8 Закону України «Про нотаріат» і в пункті 3 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України, а саме, що нотаріус не має права давати свідчення в якості свідка щодо відомостей, які становлять нотаріальну таємницю, крім випадків, коли цього вимагають особи, за дорученням яких або щодо яких вчинялися нотаріальні дії. Варто зазначити, що таке звільнення від обов'язку зберігати нотаріальну таємницю здійснюється у письмовій формі за підписом особи, що довірила зазначені відомості [7; 14]. Однак, чинний Кримінальний процесуальний кодекс України не містить положення, що регулює саму процедуру розкриття нотаріальної таємниці. У судовій практиці таку згоду формулюють у письмовій формі: у формі окремої заяви або клопотання в тексті заяви про виклик свідка.

Варто також звернути увагу на те, що відповідно до пункту 3 частини 1 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України не можуть бути допитані як свідки лише нотаріуси – про відомості, які становлять нотаріальну таємницю. Проте, з огляду на те, що обов'язок дотримання нотаріальної таємниці поширюється крім нотаріуса і на осіб, зазначених у статті 1 Закону України «Про нотаріат», помічник нотаріуса, а також особи, яким про вчинені нотаріальні дії стало відомо у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків чи іншої роботи, особи залучені для вчинення нотаріальних дій у якості свідків, та на інші осіб, яким стали відомі відомості, що становлять предмет нотаріальної таємниці, вважаємо доцільним внесенням змін до до пункту 3 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України положенням, що не можуть бути допитані як свідки особи, зазначені у частинах 2, 3 статті 8 Закону України «Про нотаріат».

Говорячи про цивільне судочинство, то така гарантія знаходить своє відображення в пункті 2 частини 1 статті 70 Цивільного процесуального кодексу України, де відповідно зазначено, що не можуть бути допитані як свідки особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги або послуг медіації під час проведення позасудового врегулювання спору, – про такі відомості [15].

Наступна важлива гарантія охорони нотаріальної таємниці закріплена у частині 3 статті 8-1 Закону України «Про нотаріат», де визначено, що обшук, виїмка, огляд робочого місця (контори) провадяться на підставі та в порядку, встановленому законом. Таким законом

є Кримінальний процесуальний кодекс України, в якому у пункті 3 частини 1 статті 162 закріплено, що відомості, які можуть становити таємницю вчинення нотаріальних дій, відносяться до охоронюваної законом таємниці, яка міститься в речах і документах, і тимчасовий доступ до яких (можливість ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх, здійснити їх виїмку) відбувається в порядку, передбаченому главою 15 Кримінального процесуального кодексу України, а саме на підставі ухвали слідчого судді, суду (частина 2 статті 159 Кримінального процесуального кодексу України) [16]. Вилучення (виїмка) реєстрів нотаріальних дій та документів, що передані нотаріусу на зберігання в порядку, передбаченому цим Законом, а також печатки нотаріуса не допускається. Такі реєстри нотаріальних дій, документи чи печатка нотаріуса можуть бути надані суду за мотивованою постановою суду тільки для огляду і повинні бути повернуті судом негайно після огляду. Таким чином, задля забезпечення дотримання нотаріальної таємниці закон встановлює особливий порядок відносин нотаріуса з державними органами, судом, правоохоронними органами з питання надання документів, що стосуються вчинених нотаріальних дій.

Слід також звернути увагу, що внаслідок повномасштабної агресії російської федерації і введення воєнного стану Законом України від 16.03.2022 № 2137-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» порядок доступу до відомостей, які можуть становити таємницю вчинення нотаріальних дій (пункт 3 частини 1 статті 162 якого Кримінального процесуального кодексу України), не зазнав змін.

Говорячи про охорону нотаріальної таємниці, важко оминати, крізь призму досліджуваного питання, процес впровадження інформаційних технологій в рамках реформування вітчизняного інституту нотаріату – а саме процесу впровадження електронного нотаріату. Враховуючи, що при створенні та впровадженні в експлуатацію Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, в умовах постійного здійснення кібератак, як внутрішніх так і зовнішніх, надважливим є максимальне вжиття заходів кіберзахисту, створення надійних механізмів аутентифікації та контролю доступу, виконання положень в тому числі Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», Нотаріальна палата України звернулася до Міністерства юстиції України щодо окремих питань реалізації Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату» № 1444 від 24 січня 2022 року, в тому числі тим, що з урахуванням статей 2, 8, 8-1, 52 Закону України «Про нотаріат» реєстрація нотаріальних дій нотаріусами додатково у Електронному реєстрі нотаріальних дій; внесення нотаріусами інформації та документів до Електронного нотаріального архіву, доступ фізичних та юридичних осіб, а також органів та установ, до інформації, що становить нотаріальну таємницю через експериментальну Єдину державну електронну систему е-нотаріату не можуть бути розпочаті до внесення змін до Закону України «Про нотаріат», тестування Системи та підсистем НПУ, з метою отримання висновку щодо готовності до запровадження у технічну експлуатацію, та введення такої системи у промислово експлуатацію [17].

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що існування принципу нотаріальної таємниці відображає особливі ознаки нотаріальної діяльності як правової форми, в рамках якої відбувається реалізація безспірних суб'єктивних цивільних прав відповідно до намірів та волевиявлення заінтересованих осіб. Проте, в процесі дослідження було виявлено деякі недоліки і проблеми в правовому регулюванні нотаріальної таємниці, зокрема неузгодженість положень в самому Законі України «Про нотаріат» щодо інформації, що охоплюється дією нотаріальної таємниці, відсутність правового регулювання відповідальності осіб, на яких поширюється обов'язок дотримання нотаріальної таємниці, зокрема помічника нотаріуса, відсутності закріпленого процедурного механізму розкриття нотаріальної таємниці, що зумовлює необхідність удосконалення нормативно-правової бази з метою її приведення у відповідність сучасним викликам суспільства та розвитку інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Баранкова В. В. Поняття та межі нотаріальної таємниці. Мала енциклопедія нотаріуса. 2017. С. 192–219.
2. Баранкова В. Відповідальність за обов'язку дотримання нотаріальної таємниці. *Наукові тренди постіндустріального суспільства*, м. Суми, 31 берез. 2023 р. URL: <https://archive.mcdn.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/484/493>. (дата звернення: 28.06.2023).

3. Лавренчук Т. М. «Нотаріальна таємниця» як принцип нотаріату: юридична природа та відповідальність за його порушення. *Право і суспільство*. 2015. С. 86–91.
4. Устименко Н. В. Таємниця особистого життя людини та їх цивільно-правова охорона: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.03. Харків, 2001. 20 с.
5. Парасюк В. М. Нотаріальна таємниця: окремі спірні питання. Митна справа (Митний комплект): Митні правила. 2010. С. 182–185.
6. Денисяк Н. М. Нотаріальна таємниця як одна з важливих складових діяльності нотаріуса. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2014. № 7. С. 136–138.
7. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 28.06.2023).
8. Черниш В. Нотаріальна таємниця: поняття і кордони. *Юридичний журнал*. 2011. № 3. С. 84–85.
9. Deontology and Rules of Organization for Notariats - UINL. *Inicio - UINL*. URL: <https://www.uinl.org/organizacion-de-la-funcion> (date of access: 28.06.2023).
10. Денисяк Н. М. Таємниця здійснення нотаріальних дій та відповідальність за її порушення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія ПРАВО*. 2016. № 40. С. 62–65.
11. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності» № 5644 від 10.06.2021 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72191 (дата звернення: 28.06.2023).
12. Коротюк О. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про нотаріат». Харків: Право, 2012. 641 с.
13. Як взагалі можна розголосити нотаріальну таємницю?. *Міністерство юстиції України*. URL: <https://minjust.gov.ua/m/yak-vzagali-mojna-rozgholositi-notarialnu-taemnitsyu> (дата звернення: 28.06.2023).
14. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI : станом на 28 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 28.06.2023).
15. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV: станом на 18 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 28.06.2023).
16. Інформаційний лист Щодо доступу до відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, під час дії надзвичайного чи воєнного стану від 25.07.2022 року *Нотаріальна палата України*. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2022/07/nt-vs.pdf> (дата звернення: 28.06.2023).
17. НПУ звернулася до Мін'юсту з приводу реалізації урядової постанови № 1444. *Нотаріальна палата України*. URL: <https://npu.ua/news/1444/> (дата звернення: 28.06.2023).